

BARCELONA, SEU DE LA CONFERÈNCIA INTERNACIONAL ORGANITZADA PEL CIDOB

Cinc dies de 'perestroika'

Durant cinc dies, Barcelona ha estat el fòrum de discussió més destacat sobre la «perestroika». Intel·lectuals i comentaristes polítics s'hi han donat cita per a aclarir-ne, amigablement, alguns punts conflictius.

Llibert Ferri

El passat va pesar molt en els debats de la Conferència Internacional sobre la Perestroika que es va fer la setmana passada a Barcelona, organitzada pel CIDOB, l'Institut d'Humanitats i la Fundació Pablo Iglesias. El grup d'intel·lectuals soviètics, la majoria integrants del sector més progressista i democràtic del Partit Comunista, va impactar per la seva lucidesa a l'hora d'explicar el procés reformista que es viu a l'URSS, però també van haver d'escoltar crítiques. Crítiques, agres algunes, també prou lúcides i documentades, dels soviètolegs estrangers —europeus i nord-americans— que van assistir a la Conferència i que en molts casos van qüestionar la possibilitat de reformar el règim soviètic. No

només Stalin va sortir-ne malparat —com era d'esperar— sinó també Lenin i, fins i tot, en algun moment, el mateix Karl Marx.

«Jo no crec en encadenaments simplistes i fatals ni que tot estigués predeterminat. No crec que dins de l'ou d'Octubre s'estigués gestant el monstre stalinista, o que la interpretació que del marxisme va fer Lenin portés inevitablement al sistema de partit únic. Hi va haver altres condicionaments. L'important és investigar i saber per què van triomfar les alternatives totalitàries i no les democràtiques». Aquesta afirmació, expressada pel soviètoleg espanyol Fernando Claudín, va sintonitzar perfectament amb el plantejament de la majoria d'intel·lectuals *perestroïkos* vinguts a Barcelona: «cal saber què va passar i d'on venim per

entendre on som i per no cometre els mateixos errors».

Les tres 'perestroïkes'

Per a l'escriptor i filòsof Iuri Kariakin, aquesta és la tercera *perestroïka* «assassinada dues vegades i que ha ressuscitat de nou per a exterminar definitivament el stalinisme, per tornar als principis leninistes. És la nostra última oportunitat». Una opinió compartida pel també escriptor i especialista en psicologia del stalinisme Alex Adamovix: «L'estigma d'aquells anys de terror encara és present en la societat soviètica. És una deformació social i psicològica que trigarem molt a superar».

Aquestes afirmacions carregades d'emotivitat contrastaven amb les més fredes i realistes dels economistes *pe-*

Gorbtxov, cap de la «perestroika».

restroikos presents a la sala d'actes del CIDOB. Per a Nikolai Shmeliov, catedràtic d'Economia, la primera i la segona *perestroika* —la NEP impulsada per Lenin al començament dels anys 20 i la reforma feta per Khruixov— van fracassar perquè es van donar en moments històrics hostils, quan no hi confluïen els suports socials i polítics necessaris. «Ara la situació és diferent, però l'experiència de reformar l'economia soviètica pot ser dura, difícil i dolorosa. Els canvis estructurals necessaris —delimitació d'un mercat, una política de preus més real, un procés de convertibilitat del ruble— provocaran atur, tensions socials que poden ser canalitzades i capitalitzades políticament pels sectors de l'aparell de l'estat contrari a la *perestroika*».

Per això, Shmeliov no dubta a proposar l'endeutament de l'URSS amb els països occidentals: «és l'única manera que a les botigues i als mercats la gent trobi vianda, roba, i productes de consum que li facin més suaus les penalitats inevitables de la reconversió del sistema». Però Shmeliov també es va voler permetre una nota emocional en la seva exposició tan tècnica: «A la Unió Soviètica els únics que han pogut fer-se rics han estat els lladres». □

VITALI KOROTITX, ABANDERAT DE LA «GLASNOST», PARLA DEL FUTUR IMMEDIAT

«Si fracassem, l'URSS serà tercermundista»

Una de les estrelles de la Conferència Internacional sobre la Perestroika de Barcelona ha estat Vitali Korotitx, director de la revista «Ogoniok», considerada el portaveu més avançat de la llibertat d'expressió. Korotitx, que es va destacar com a delegat en l'última Conferència Federal del PCUS per les seves denúncies contra les màfies del partit, és un ferm defensor del que s'anomena estat socialista de dret.

Llibert Ferri

Ara s'està discutint un projecte de reforma constitucional que estableix la creació d'un Congrés dels Diputats, elegit per sufragi universal, i d'un president de la Unió Soviètica amb àmplies atribucions executives. ¿Creu que és suficient aquesta reforma per arribar a un règim plenament parlamentari?

—Crec que és suficient per a donar cos jurídic a la *perestroika*, per a institucionalitzar-la, almenys en aquesta etapa.

—També s'està discutint la nova llei electoral, ¿donarà prou garanties de presentació de candidatures?

—Rotundament, sí. El projecte de llei electoral preveu que es podran presentar a les pròximes eleccions al Congrés dels Diputats, que seran a la primavera, diverses candidatures per districte. Aquestes eleccions podrien acostar-se molt, crec jo, al que a Occident s'entén per unes eleccions democràtiques.

—¿Creu que, a aquestes eleccions, hi tindran accés els grups anomenats informals i les organitzacions que s'estan creant al marge del Partit Comunista, com ara els Fronts Populars?

—Tinc clar que els Fronts Populars i altres organitzacions es podran presentar i fer campanya sense restriccions. Sobretot a les repúbliques bàltiques on, per raons de la seva tràgica història, aquests fronts estan aplegant diversos sectors ideològics, des dels comunistes als catòlics, passant pels nacionalistes.

—¿I els liberals i demòcrata-cristians de la Unió Democràtica que s'han constituït clarament en partit polític?

—Jo no vull defugir la qüestió del pluripartidisme i del partit únic, però no crec que sigui bo abordar-la ara, en el moment que viu el nostre país. Perquè el que interessa ara a tota la socie-

tat soviètica és integrar-se en el debat polític, participar-hi i que la gent s'organitzi en grups, clubs, revistes, com li sembli. Precisament, els sectors conservadors del partit, que estan en contra de la *perestroika*, volen tot el contrari: que la por immobiliïtzi la societat.

A més, la Unió Soviètica no té cap tradició de joc democràtic i del que es tracta ara és de crear-ne les bases. Jo tinc clar que el Parlament que sorgeixi de les eleccions serà el que ens mereixem. No vindrà cap ésser meravellós del planeta Mart per regalar-nos un parlament democràtic. La democràcia, la conquistarem dia a dia amb el nostre esforç, amb la nostra lluita política. L'important no són les eleccions, sinó els mesos anteriors a les eleccions: és a dir, ara.

—¿Aquest gran esforç que vostès estan fent pot fracassar? ¿Pot fracassar la *perestroika*?

—Sí, no em vull enganyar. I seria una catàstrofe, no només per a Gorbtxov i per a tots els que estem compromesos amb aquest procés. El fracàs de la *perestroika* —que per a mí és l'última oportunitat històrica de la Unió Soviètica— significaria condemnar el nostre país al tercermundisme.

—Gorbtxov ha promès alliberar d'aquí a final d'any tots els presos polítics. Uns diuen que n'hi ha només 20, d'altres parlen de 500...

—No vull parlar de xifres perquè no en tinc dades. Més ben dit, a la Unió Soviètica és molt difícil encara tenir accés a les dades perquè mai hi ha hagut una política d'arxius i de documentació. Aquí mateix, en aquest debat de Barcelona, moltes vegades l'emotivitat ha suplantat les dades i les xifres comprovades, sorgides d'una investigació. Sabem que en la nostra història hi va haver crims i exterminis massius, però en molts casos no s'han pogut investigar. Stalin va ordenar l'assassinat de Trostky però, ¿on és la documentació que ho prova o que en dóna indicis? □